

Hållbarhetsbedömning

Bilaga I. Planprogram Åkers Runö

2025-06-18

Hållbarhetsbedömning

Denna hållbarhetsbedömning utgör en samlad bedömning av planprogrammets hållbarhet inför godkännande. Bedömningen beskriver hur programmets plan för markanvändning samt riktlinjer för utveckling kan bidra till en hållbar utveckling. Ett planprogram är till sin natur en översiktlig plan och styr som regel inte utvecklingen i detalj, vilket istället görs i de följande detaljplanerna. En hållbarhetsbedömning av ett planprogram behöver därför ofta formuleras med möjligheter till positiva och risker för negativa konsekvenser.

Bedömningen har utförts utifrån olika indikatorer inom Värderosen inom verktyget ”Eko-guide”. Bedömningen har därefter utvärderats gentemot kommunens Miljö- och klimatprogram 2030 samt Trygghet och hälsa genom livet - program för social hållbarhet och folkhälsa 2030.

Utveckling av bedömningen i samrådsförslaget

Hållbarhetsbedömningen skiljer sig en del från den bedömning som gjordes till samrådsversionen. Programförslaget har ändrats till sitt innehåll i vissa delar. Det har också blivit tydligare i många avseenden, vilket gör bedömningarna mer konkreta. I vissa fall har också ökad kunskap och nya underlag påverkat bedömningarna (till exempel underlag kring skyfallshantering).

Innehåll

Hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömning med värderosen	4	Ekonomisk hållbarhet	10
Viktiga positiva konsekvenser	6	Lokal ekonomi	10
Förslagets viktigaste hållbarhetsbegränsning	6	Sociala tillgångar	11
Avvägningar och anpassningar	7	Långsiktig resursförvaltning	12
		Investeringsvilja och projektenomi	12
Ekologisk hållbarhet	7	Hållbarhetskonsekvenser i förhållande till kommunens hållbarhetsmål	13
Grönstruktur för ekosystemtjänster	7	Hållbarhetskonsekvenser i förhållande till miljö-och klimatmål	14
Blåstruktur för ekosystemtjänster	8	Hållbarhetskonsekvenser i förhållande till sociala mål	14
Kretlopp och miljöteknik	8		
Hållbart resande	8		
Social Hållbarhet	9		
Rekretion	9		
Identitet	9		
Möten, trygghet och engagemang	10		
Hälsa och säkerhet	10		

Hållbarhetsbedömning med värderosen

Värderosen, även ”eko-guide”, är ett verktyg för utvärdering av hållbarheten i olika stadsutvecklingsprojekt. Rosen bygger på 12 indikatorer, som sammanfattar ett stort antal delfaktorer, alla utvalda för att de tillsammans ger en bra samlad bild av hållbarheten. Bilden bygger på bedömningar och inte på mätningar eller beräkningar. Ytterkanten av rosen representerar bästa tänkbara hållbarhet i denna del av världen, mittencirkeln hälften av detta och mitten är sämsta tänkbara hållbarhet. Platsens fördelar och nackdelar för en utveckling ger utslag på förslagets hållbarhet.

De hållbarhetsaspekter som analyserats framgår i tabellen nedan.

Det är omöjligt att tillgodose alla intressen och hållbarhetsaspekter i samhällsplaneringen, det förekommer alltid en mängd målkonflikter. Hållbarhetsbedömningen belyser därför också vilka avvägningar som gjorts mellan olika hållbarhetsaspekter.

Värderosen, numera ”eko-guide”, är ett verktyg för utvärdering av hållbarheten i olika stadsutvecklingsprojekt som utvecklats av Ekologigruppen AB och Arken arkitekter AB. Rosen bygger på 12 indikatorer, som sammanfattar ett stort antal delfaktorer, alla utvalda för att de tillsammans ger en bra samlad bild av hållbarheten i bebyggelseprojekt. Bilden bygger på bedömningar och inte på mätningar eller beräkningar. Ytterkanten av rosen representerar bästa tänkbara hållbarhet i denna del av världen, mittencirkeln hälften av detta och mitten är sämsta tänkbara hållbarhet. Platsens fördelar och nackdelar för en utveckling ger utslag på förslagets hållbarhet.

Vad vi kan se i värderosen

Jämfört med nuläget innebär förslaget en betydande utveckling och förbättring av hållbarheten i nästan alla aspekter. Bilden visar att platsen kan utnyttjas på ett bra sätt för programmets syften, även om platsen också rymmer vissa begränsningar. Flera av projektets målsättningar för stadsutveckling ger utslag i bilden. Stationens läge tas tillvara för en ny funktionsblandad stadsdel, tillsammans med goda möjligheter för buss, cykel och promenader, vilket ger utslag vad gäller ”hållbara resor”. Förslagets struktur och innehåll ger också förutsättningar för god hållbarhet vad gäller ”möten, trygghet och engagemang”, ”hälsa och säkerhet” och ”sociala tillgångar”. Strukturen väntas också bidra till en utveckling av fler lokala verksamheter och utveckla ”lokal ekonomi” och förbättra områdets attraktivitet för investeringar i bostadsutveckling och andra investeringar, ”investeringsvilja och projektekonomi”. En klok och medveten markanvändning ger god utveckling för möjligheter till ”långsiktig resursförvaltning”. Genom att grönstrukturen utvecklas och görs tillgänglig, stärks faktorn ”rekreation” påtagligt.

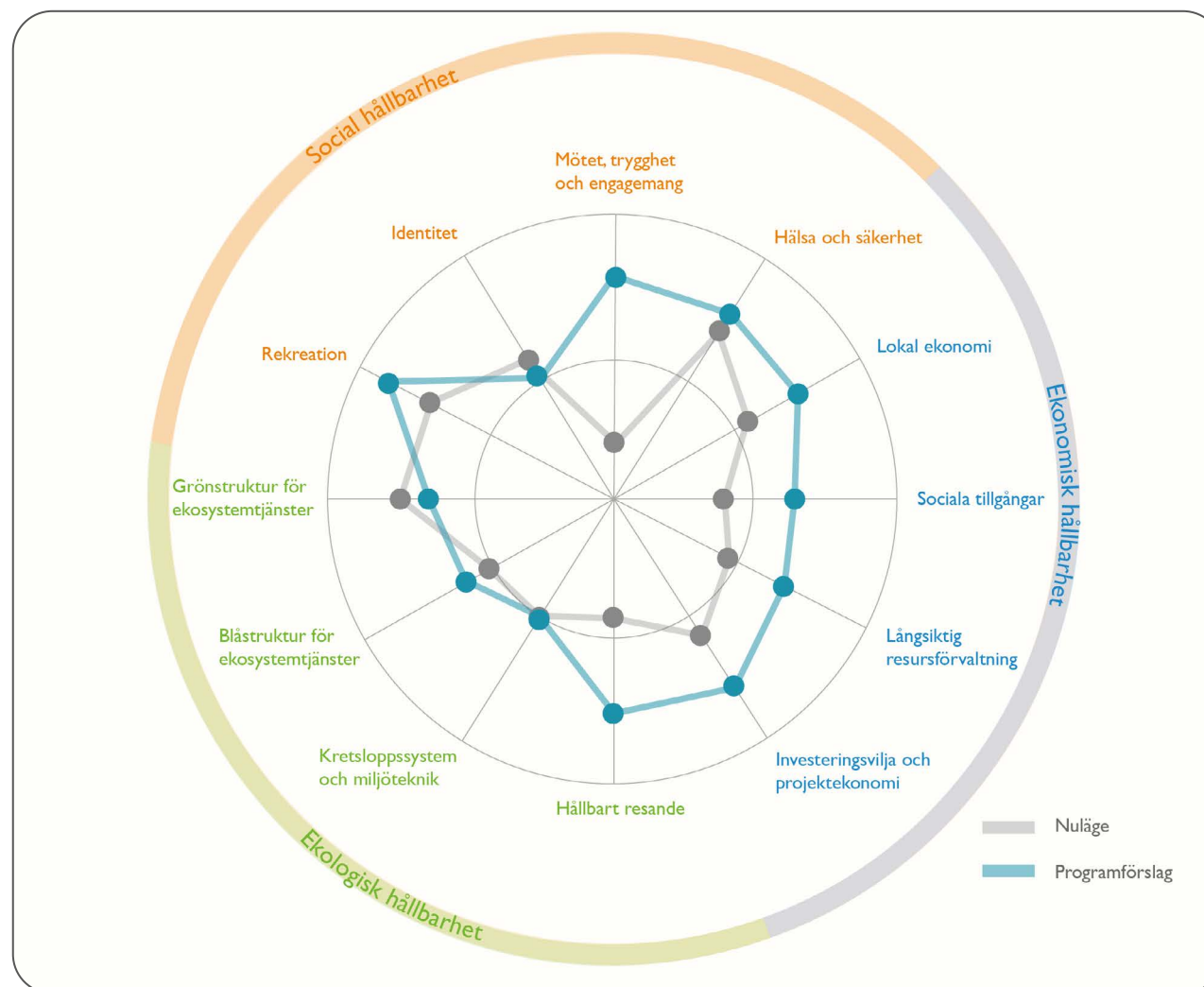
Vad gäller den socialt viktiga faktorn ”identitet” rymmer förslaget en vidareutveckling av tätortens identitet på ett betydande sätt. Förslagets påverkan på den befintliga kulturmiljön, där bevarade viktiga platser förlorar sitt sammanhang i kulturlandskapet, innebär dock en förlust som gör att hållbarheten totalt sett bedöms bli sämre i denna aspekt. Förslaget utgår också till stor del från att bebyggelse tar gröna ytor i anspråk, vilket innebär att grönytor med ekosystem och ekosystemtjänster av nödvändighet minskar, även om förslaget tar hänsyn till och utnyttjar viktiga värden och funktioner.

Social	Ekologisk	Ekonomisk
• Identitet • Möten, trygghet och engagemang • Hälsa och säkerhet • Rekreation	• Grönstruktur för ekosystemtjänster • Blåstruktur för ekosystemtjänster • Kretsloppssystem och miljöteknik • Hållbart resande	• Lokal ekonomi • Sociala tillgångar • Långsiktig resursförvaltning • Investeringsvilja och projektekonomi

Figur 1. Hållbarhetsaspekter som utvärderats i planprogrammets hållbarhetsbedömning.

Nya barriärer i form av vägar, bebyggelse och trafik påverkar också gröstrukturen. Blåstrukturen däremot, utvecklas av nya åtgärder för dagvattenrening och skyfallshantering med bland annat flera nya dammar. Genom att bebygga vissa viktiga lågpunkter för skyfallshantering, kommer dock kapaciteten för skyfallshantering totalt sett att försämrats. Samtidigt kommer skyfallshantering att inordnas i stadsstrukturen så att översvämningar kan hanteras.

Jämfört med det gamla förslaget och den gamla värderosen från samrådsförslaget, syns vissa skillnader. Dessa beror främst på att programförslaget nu är mer utrett och i viss mån detaljstuderat. Det är nu tydligt att programmet inte kan åstadkomma den helt sammanhängande stadsväv som var den ursprungliga intentionen, samt att tätheten kring stationen blir måttlig sett till värdet som en regional tågstation representerar. Detta påverkar många av de urbana hållbarhetsaspekterna, främst möten och engagemang, sociala tillgångar och investeringsvilja. Möjligen kan hållbart resande, och hälsoeffekten av rörelse, bli lägre. Rekreativsvärdet är överskattat i det gamla förslaget, även om det är rätt att nivån ska vara hög. När det gäller identitet, har det visat sig vara nödvändigt att ta stora delar av kulturlandskapet i anspråk, vilket nu ger ett sämre värde. Blåstrukturen kan bli bättre med dammar och genomtänkt skyfalls- och dagvattenhantering. Förslaget har dock fortsatt en hög samlad hållbarhet.

Figur 2. Värderosen visar en samlad bedömning av planprogrammets konsekvenser utifrån olika hållbarhetsindikatorer.

Viktigaste positiva konsekvenser

Genom den föreslagna strukturen utvecklas möjligheterna till positiva konsekvenser på flera olika sätt, vilket påtagligt förbättrar områdets hållbarhet.

Den ekologiska hållbarheten gynnas främst av hur möjligheterna för hållbara transporter utvecklas genom närheten till stationen med spår- och busstrafik, liksom ett utvecklat och tryggt nät för gång- och cykel, tas tillvara. Tillgången till lokal service och aktiviteter i funktionsblandade stadsdelar utvecklas och minskar behovet av mer långväga transporter. Huvuddelen av Björnungsskogen får en tydligare status som grönområde, vilket tydligare säkerställer tillgången till flera viktiga ekosystemtjänster.

Den sociala hållbarheten gynnas av utvecklingen av många starka mötesplatser, liksom av att en större andel väntas välja att röra sig till fots och cykel och därmed uppehålla sig mer på allmänna platser än om valet varit personbil. Möjligheten att röra sig tryggt i västra Åkersberga väntas öka. Strukturen öppnar tillgången till såväl större friluftsområden som Björnungsskogen som olika parker. Detta ökar möjligheten för människor i olika åldrar och skeden i livet, och med olika förutsättningar och önskemål, att få komma ut. Den goda tillgången till grönytor och idrottsanläggningar, liksom den höga andel av invånarna som väntas röra sig till fots och cykel, väntas ge goda effekter på folkhälsan. Barnperspektivet bedöms bli väl beaktat.

Den ekonomiska hållbarheten utvecklas genom att förslaget struktur ger möjligheter till flera ekonomiskt attraktiva projekt för utveckling av bostäder och verksamheter, där tillgången till stationen och befintlig infrastruktur är viktiga faktorer. Vid stationen och längs utpekade huvudstråk uppstår attraktiva lägen för olika typer av verksamheter som en viktig del av den lokala ekonomin med lokala arbetsplatser.

Strukturen ger också rimliga möjligheter att utveckla och underhålla samhällets infrastruktur på ett rationellt sätt och utnyttjar naturliga ekosystemtjänster för viktiga behov som bland annat dagvattenrening. De föreslagna skolorna och förskolorna har centrala och stationsnära lägen nära stationen, vilket gör dem mindre känsliga för variationer i demografin.

Förslagets viktigaste hållbarhetsbegränsningar

Bristande sammanhållning: Förslaget har en tydlig ambition att knyta samman gatunät och de olika stadsdelarna, men hindras av dagens förutsättningar som befintliga verksamheter, markägförhållanden, vägbarriärer etcetera. I förslaget finns också utrymme för flera ytkrävande skolor i centrala lägen, utifrån flera fördelar som detta ger. Förslaget riskerar därför att inte fullt ut skapa rörelse till fots och cykel mellan de olika stadsdelarna, vilket främst begränsar möjligheterna till hållbar mobilitet, tillgången till station och service samt utvecklingen av attraktiva lägen för verksamheter. Skolor i centrala och kollektivtrafknära lägen gynnar dock bland annat hållbara transporter genom att underlätta attraktiva ärendekedjor.

Låg täthet kring stationen: Förslagets ambition är att utveckla stationsområdet till en viktig servicenod, resecentrum och mötesplats. Möjligheterna till täthet begränsas dels av behovet av grönytor för skyfallshantering och dagvattenrening, kulturmiljö och spridningssamband, men också av behovet av skolor och förskolor i kollektivtrafknära lägen. Med den föreslagna tätheten finns risk att stationsområdet inte kan utveckla tillräckligt utbud av service, vilket kan påverka attraktiviteten för kollektivtrafiken och tillgången till service för det stationsnära området.

Utbudet av bostäder intill stationen väntas också bli relativt lågt för att vara en regional spårstation. Förslaget rymmer en begränsning av de föreslagna byggnadernas våningsantal, i linje med översiktsplanen, för att istället prioritera bland annat den lokala småskaliga identiteten, varför tätheten inte kan öka på detta sätt.

Risk för begränsad trygghet och attraktivitet kring huvudstråken:

Attraktiva och trygga stråk för promenader och cykling är en viktig del av programmets hållbarhet, eftersom det ger förutsättningar att välja hållbara transporter, men också för att människor kan röra sig tryggt i gaturummen, nå service och målpunkter tryggare och lättare kan bidra till den lokala ekonomin som kunder i lokala verksamheter. De viktigaste stråken för rörelse inom området; Svinningevägen, Näsvägen, Rallarvägen och föreslagen G/C-väg österut längs järnvägen, rymmer dock stora utmaningar för att kunna upplevas attraktiva och trygga. Enligt förslaget ska åtgärder för att hantera trygghet och attraktivitet längs dessa hanteras i kommande projekt.

Pilstugetorget och Rallarvägens handelsplatser:

De externa handelsplatserna vid främst Pilstugetorget, men också vid Rallarvägen, utgör i ökande grad en svår konkurrent till etablering av lokala verksamheter i programområdet och centrala Åkersberga. Handelsplatsen bidrar också till att många resenärer väljer bil för att lättare kunna utföra dagligvaruhandel, vilket medför att bil blir huvudalternativet även för andra ärenden. Detta begränsar möjligheterna att prioritera hållbara transporter, men minskar också attraktiviteten i att etablera lokal handel på andra håll i programområdet.

Programförslaget möter dessa risker genom att tydligare göra platsen tillgänglig med gång-, cykel- och kollektivtrafik och länka området tydligare till omgivande stadsdelar. Området föreslås också på olika sätt kompletteras med andra verksamheter och bostäder i lämpliga lägen.

Avvägningar och anpassningar

Programmets förslag till markanvändning omkring Åkers Runö station präglas av svåra avvägningar. Detta är oundvikligt i nästan alla projekt. Värderosen belyser delvis förhållandet mellan de olika hållbarhetsfaktorerna.

Motsättningar mellan tät sammanhållen bebyggelse och skolor och grönytor

Ur flera aspekter hade hållbarheten kunnat stärkas av en tätare och mer sammanhållen bebyggelse runt stationen. Det hade gynnat flera faktorer som bland annat hållbart resande, lokal ekonomi samt möten och engagemang. Samtidigt finns fördelar med att placera skolor och förskolor i kollektivtrafiknära läge, vilket möjliggör fungerande ärendekedjor och vardagsliv där man inte måste ha bil. Flera grönytor har också reserverats nära stationen, vilket gynnar tillgången till idrottsfunktioner, men här ryms också nödvändiga ytor för skyfallshantering och dagvattenrening. Grönytorerna har också en viktig funktion för grönstrukturen och bidrar med rekreationsstråk, parkytor, kulturmiljövärden och ekologiska spridningssamband. Vissa mindre områden, som kunde bidra till mer sammanhållen stadsbygd, är också fortsatt reserverade för golfändamål. Sammantaget bidrar detta till att programmets delområden inte är optimalt sammanhängande, men att andra värden istället tas tillvara.

Motsättningar mellan bebyggelse och grönstruktur

Grönytor tas i anspråk för en stor del av den nya föreslagna bebyggelsen för bostäder och verksamheter. Betydande hållbarhet kan uppnås om den regionala spårstationen utnyttjas effektivt genom att ge tillgång till god kollektivtrafik för boende, verksamma och besökare. Bebyggelsen innebär dock att tillgången till ekosystemtjänster minskar.

Programförslaget hanterar detta genom att utnyttja stationsläget på bästa sätt för bebyggelse, men samtidigt utveckla en grönstruktur som kan erbjuda de för samhället viktigaste ekosystemtjänsterna. En av de viktigaste förlusterna när det gäller ekosystemtjänster är den jordbruksmark som planeras att tas i anspråk för bebyggelse, även om det rör sig om små ytor. Med bebyggelse och vägar med mer trafik i programområdet utvecklas också barriäreffekter som minskar rörligheten för spridning av olika djurarter. Förslaget hanterar detta genom att planera för en grönstruktur som ska ge möjligheter till spridning av arter. Förslaget stärker också Björnungsskogens roll som ett område med viktiga ekosystemtjänster som är viktiga för hela västra Åkersberga.

Motsättningar mellan tät bebyggelse och hälsa och säkerhet

Ambitionerna att skapa en tät och sammanhållen bebyggelse i programområdet, främst kring stationen men också vid Pilängen och på sikt längs Rallarvägen, innebär konflikter mellan olika hållbarhetsaspekter. Med fler boende och verksamma i täta stadsdelar, skapas flera positiva effekter, bland annat möjligheter till hållbara resor och goda sociala och ekonomiska effekter. Med fler människor som bor nära väg och järnväg ökar riskerna för olyckor, luftföroreningar och buller i likhet med andra småstadsmiljöer. Den föreslagna bebyggelsen har tagit hänsyn till riskerna och anpassats för att minimera påverkan av buller och luftföroreningar. Risken för olyckor är hanterad i programmet men kommer att analyseras vidare i detaljplanearbetet.

Ekologisk hållbarhet

Den ekologiska hållbarheten gynnas främst av hur möjligheterna för hållbara transporter genom närheten till stationen med spår- och busstrafik, liksom ett utvecklat och tryggt nät för gång- och cykel, tas tillvara. Tillgången till lokal service och aktiviteter utvecklas och minskar behovet av mer långväga transporter. Huvuddelen av Björnungsskogen får en tydligare status som grönområde, vilket tydligare säkerställer tillgången till flera viktiga ekosystemtjänster.

Grönstruktur för ekosystemtjänster

Faktorer som bedöms stärka hållbarheten

- Landskapsåtgärder och riktlinjer för grönstrukturen väntas bevara vissa spridningssamband, och dessutom bygga in nya gröna kvaliteter i bebyggelsen, vilket mildrar barriäreffekter från bebyggelse och vägar.
- Med en grönstruktur som integreras i bebyggelsen ges en god tillgång till ekosystemtjänster till alla delar av bebyggelsen.
- Björnungsskogens status som grönområde (huvuddelen) blir tydligare genom programmet och får en tydligare roll som område för ekosystemtjänster (främst rekreation, skyfallshantering, klimatutjämning och biologisk mångfald).

Faktorer som riskerar att begränsa hållbarheten

- Bebyggelse på naturmark eller obebyggd mark minskar ytan med naturliga ekosystem.
- Vissa värden av betydelse för biologisk mångfald påverkas (jordbrukslandskap och kanten av Björnungsskogen).
- Vissa spridningssamband påverkas negativt av bebyggelse och barriäreffekt ökar med trafik och bebyggelse.
- Producerande ekosystemtjänster minskar något då mindre ytor jordbruksmark bebyggs.

- Risken för slitage och störningar på känsliga naturmiljöer och känsligt djurliv antas öka med fler besökare till naturområdena, främst Björnungsskogen. En kanalisering av besökare till specifika stråk bedöms bli viktig.

Blåstruktur för ekosystemtjänster

Faktorer som bedöms stärka hållbarheten

- Flera nya dammar och öppna vattendrag planeras att anläggas i samband med utvecklingen av programområdet, vilket väntas utveckla blåstrukturen och skapa flera nya biotoper för vattenanknutna arter.
- Programmet och aktuella detaljplaner föreslår omfattande system för dagvattenhantering som kan hantera dagvattenutsläpp och med möjligheter att förbättra situationen. Recipienterna Täljöviken och Tunafjärden bedöms inte påverkas negativt på ett betydande sätt om omsorgsfull dagvattenhantering genomförs vid exploatering.
- Möjligheter för skyfallshantering är utredd varvid förutsättningarna har klarlagts, vilket tydliggör områdets stora utmaningar. Förslaget är utformat för att ge förutsättningar att ta sig an dessa utmaningar, vilket blir viktigt i kommande planskeden. Kommunens och Roslagsvattens strategiska arbete för hela delavrinningsområdet behöver dock fortsatt drivas för att ett sammanhängande system av lösningar ska kunna erhållas. En övergripande planering är också nödvändig för att säkerställa att lämpliga ytor för översvämning bevaras genom hela utvecklingen av området.

Faktorer som riskerar att begränsa hållbarheten

- Betydande ytor blir hårdgjorda, vilket minskar infiltration och ökar avrinning, vilket i sin tur försämrar grundvattenbildningen. Byggnationen påverkar även grundvattenbalansen då marken riskerar att dräneras ut på grund av grundläggning med dränering med mera. Minskade grundvattennivåer kan leda till sättningar och skador på byggnader och infrastruktur.

- Områden inom planprogrammet som ska detaljplanläggas har stor betydelse för skyfallshantering, framförallt vid Pilängen. Även om förslaget tar stor hänsyn till skyfallshantering, minskar möjligheter till förstärkta åtgärder då mark tas i anspråk. Detta innebär i praktiken att det finns en god plan för skyfallshantering, men att marginalerna krymper. Möjligheterna att tillföra mer skyfallsvatten från områden norr om programområdet blir i framtiden mycket begränsade.
- Bebyggelse och vägar förstärker barriäreffekter för vattenlevande arter, främst groddjur och andra arter som finns i befintliga vattendrag idag och är beroende av blåstrukturen. Groddjurens tillgång till övervintringsplatser i äldre skog kan begränsas av trafikerade vägar.

Kretsloppssystem och miljöteknik

Faktorer som bedöms stärka hållbarheten

- Den föreslagna strukturen är tillräckligt tät och sammanhängande för att möjliggöra tekniska system för energihantering och kretslopp av avfall.
- Området bedöms kunna ansluta till kommunens nya reningsverk med stora kretsloppsmöjligheter samt, till stor del, till den lokala fjärrvärmeproduktionen.
- Programförslaget ger möjligheter att i tidigt skede arbeta strategiskt med masshantering inom tätortsutvecklingen.

Faktorer som riskerar att begränsa hållbarheten

- Mindre partier med tätortsnära jordbruksmark väntas bebyggas, vilket minskar möjligheter till lokala kretslopp.

Hållbart resande

Faktorer som bedöms stärka hållbarheten

- Samtliga bostäder och verksamheter kommer att ligga inom gång- eller cykelavstånd till stationen och dessutom till flera busshållplatser.

- Samtliga bostäder och verksamheter kommer att ligga inom begreppet 15-minutersstaden med god tillgång till de viktigaste behoven av daglig service.
- Delar av de viktiga stråken kan utvecklas som trygga för promenader och cykling.
- Nya stråk planeras som utvecklar tillgängligheten för gång och cykel.
- Stationen utvecklas som en effektiv bytespunkt med möjligheter att bli en attraktiv nod för resande och möten.
- Skolor och förskolor planeras i kollektivtrafiknära läge.
- Särskilda projekt genomförs på strategisk och lokal nivå för att utveckla hållbar mobilitet.

Faktorer som riskerar att begränsa hållbarheten

- Förslaget innebär att tätheten av bostäder och verksamhetslokaler i stationsområdet blir relativt begränsad med hänsyn till det regionalt betydelsefulla läget. Det finns risk att den låga tätheten begränsar möjligheterna att utveckla den lokala service som kan minimera behovet av transporter.
- De olika stadsdelarna riskerar med förslaget att inte knytas samman tillräckligt för att deras utbud av publika verksamheter ska fungera tillsammans, utan endast locka kunder inom det egna delområdet. Gena och trygga kopplingar saknas till centrum, även om det planerade huvudstråket för cykel medför en stor förbättring. Järnvägen och väg 276 utgör barriärer som begränsar rörligheten. Väg 276 utgör en barriär för rörligheten främst till och från övriga kommunelar, vilket begränsar rörelse till fots och cykel på gatorna och begränsar människors tillgång till service och målpunkter. Programmet föreslår dock en passage under vägen vid Pilstugetorget, vilket medför en förbättring men inte en hel lösning.

- Pilstugetorget utveckling, enligt gällande detaljplan, utgör en stor konkurrent till flertalet andra verksamheter och riskerar att bidra till att fler invånare väljer bil för flertalet ärenden.
- De viktigaste förbindande stråken (Svinningevägen, Näs vägen och Rallarvägen) är alla kantade av storskaliga verksamheter eller parker som begränsar möjligheterna till trygga promenader och cykling. Gena och trygga kopplingar saknas till centrum, även om det planerade huvudstråket för cykel medför en stor förbättring.
- Kommunen är beroende av samarbete med lokala och regionala aktörer för att åstadkomma hållbara transportsystem. Kommunen behöver utveckla nya arbetsmetoder och avtalsformer för att åstadkomma detta.

Större grönytor och dammar på golfbanan bidrar till ekosystemtjänster genom bland annat dagvattenrening och skyfallshantering

Social hållbarhet

Den sociala hållbarheten gynnas av utvecklingen av många starka mötesplatser, liksom av att en större andel väntas välja att röra sig till fots och cykel och därmed uppehålla sig mer på allmänna platser än om valet varit personbil. Förslaget ger förutsättningar för en relativt jämlik och jämställd tillgång till samhällets platser för möten, service, aktiviteter och andra möjligheter, bland annat för att enkla transportmedel som promenad, cykel och kollektivtrafik prioriteras.

Möjligheten att röra sig tryggt i västra Åkersberga väntas öka. Strukturen öppnar tillgången till såväl större friluftsområden (Björnungsskogen), som olika parker. Detta ökar möjligheten till nyttjande för människor av alla åldrar och skeden i livet och med olika behov och önskemål att få komma ut och med olika förutsättningar och eventuella funktionsvariationer. Den goda tillgången till grönytor och idrottsanläggningar, liksom den höga andel av invånarna som väntas röra sig till fots och cykel, väntas ge goda effekter på folkhälsan.

Rekreation

Möjligheter att utveckla hållbarheten

- Såväl kommande invånare som befintliga invånare i tätorten Åkersberga väntas få en ökad tillgänglighet genom utvecklad struktur för att röra sig till och i grönområden, samt genom bättre kopplingar till den regionala grönstrukturen. Den ökade tillgängligheten bedöms ge betydande förutsättningar för ett ökat välmående och en bättre hälsa.
- Förslaget ger möjligheter att utveckla fler attraktiva gröna stråk för promenader, vilket bedöms bidra till hälsa och välmående.

- Förslaget ger förutsättningar att utveckla fler attraktiva gröna målpunkter som bland annat parker och gröna entréer.
- Huvuddelen av Björnungsskogen ges en tydligare roll som bevarat grönområde för rekreation.
- Förslaget reserverar mark för idrottsändamål och ger utrymme för minst två idrottsarenor (inklusive befintlig Multiarena) samt minst två idrottsytor inom planprogrammets större parkmiljöer (exempelvis fotbollsplaner).

Risker för begränsningar av hållbarheten

- Upplevelsevärden för orördhet och trolska miljöer antas komma att minska på grund av ökat buller från trafik, anläggningar i natur och fler besökare.
- De större vägarnas och järnvägens barriäreffekter kan öka med en ökad fordonstrafik.

Identitet

Möjligheter att utveckla hållbarheten

- Förslaget domineras av en relativt småskalig och landskapsanpassad bebyggelse med modern småstadskaraktär som kan utgöra en viktig del av Österåkers identitet.
- Nya stadsdelsområden planeras som relativt avgränsade enheter som ges möjlighet att utveckla en egen områdesidentitet.
- Åkersberga får nya entrépunkter vid Åkers Runö station och vid väg 276, vilket ger möjligheter att markera tätorten och bygga vidare på kommunens identitet.

Risker för begränsningar av hållbarheten

- Förslaget innebär en omfattande omgestaltning av det historiska kulturlandskapet. Värdefulla objekt och mindre kulturmiljöer, som Husbykulle, bevaras men sammanhanget i landskapet och kopplingen till den historiska segelleden Långhundraleden väntas påverkas negativt eller gå förlorade.

Möten, trygghet och engagemang

Möjligheter att utveckla hållbarheten

- Förslaget ger riktlinjer för utveckling av tydliga stadsdelar och grannskap där varje del ger lokala förutsättningar för gemenskap och att folk lär känna varandra.
- Förslaget ger utrymme för attraktiva och trygga boendemiljöer.
- Förslaget ger möjligheter till utveckling av ett stationsområde med goda möjligheter till kvaliteter som gynnar möten mellan människor.
- Förslaget ger riktlinjer för en bebyggelseutveckling i trygg skala och mänsklig kvartersstruktur.
- Flera starka mötesplatser planeras: multiarenan, stationen, friluftsentréer, parker, idrottsplatser, skolor, med flera.
- Förslaget ger förutsättningar för en relativt jämlig och jämställd tillgång till samhällets platser för möten, service, aktiviteter och andra möjligheter, bland annat för att enkla transportmedel som promenad, cykel och kollektivtrafik prioriteras.
- Förslaget har en tydlig inriktning mot att locka en stor del av invånare och besökare att röra sig till fots eller cykel, vilket gör att många uppehåller sig i gaturummet och på allmänna platser, något som i hög grad gynnar möten, trygghet och lokalt engagemang.

Risker för begränsningar av hållbarheten

- Förslaget är relativt uppdelat i mindre delområden, där viktiga förbindelsestråk riskerar att få begränsningar i trygghet och attraktivitet, vilket gör gemensamma mötesplatser begränsat tillgängliga för hela programområdet.
- Genomströmningen av besökare till fots eller cykel från andra kommunalar begränsas främst av väg 276 som barriär för stadsdelar norrut, medan kopplingen mot centrum och de östra stadsdelarna begränsas av förbindelser som idag är otrygga, slingrande och svårorienterade.

- Pilstugetorget och stationen väntas bli de mest besökta platserna. Stationsområdet som mötesplats begränsas av fragmenterad bebyggelse och måttlig täthet. Pilstugetorget begränsas som mötesplats av vägbuller och av att besökare till stor andel färdas dit med bil för korta ärenden.
- Bostadsutbudet väntas domineras av nyproducerade bostäder som riskerar att få relativt höga boendekostnader, i linje med motsvarande områden i Sverige. Det kan begränsa möjligheterna att bo kvar inom programområdet under livets alla skeden, där till exempel barn kan behöva flytta vid ändrade familjeförhållanden.

Hälsa och säkerhet

Möjligheter att utveckla hållbarheten

- Förslaget innebär att förorenad mark kommer att saneras i samband med ny bebyggelse på flera platser inom programområdet.
- Förslaget innebär att säkrare övergångar över järnvägen behöver anläggas, medan övergång eller sannolikt en undergång under väg 276 föreslås på minst en plats.
- Planering för framtida svåra skyfall har utvecklats med förslaget liksom förutsättningarna att hantera dessa. Samtidigt ökar antalet invånare, skolor och andra verksamheter inom området, vilket ökar risken för större konsekvenser vid översvämning.

Risker för begränsningar av hållbarheten

- Fler bostäder och verksamheter planeras i anslutning till järnvägen, där dock förslaget anger att risker ska utredas och hanteras innan bebyggelse sker.
- Fler människor kommer att korsa järnvägen. Förslaget pekar på behovet av att övergångar sker med bro eller tunnel, men om dagens korsning i plan blir kvar, ökar risken för olyckor.

- Fler människor kommer att korsa vägar i trafikerade avsnitt. Programförslaget ger riktlinjer för åtgärder vid utsatta övergångar, vilket kan begränsa risken. Om man inkluderar människor som väljer gena men olämpliga korsningar av väg eller järnväg kan risken för olyckor totalt sett öka.
- Trafikbullret kommer att öka längs de större vägarna samtidigt som fler människor kommer att bo i bullerutsatta lägen. Förslaget anger att riktvärden för buller ska innehållas, men betydande negativa hälsoeffekter uppträder även under de nu gällande riktvärdena.

Ekonomisk hållbarhet

Den ekonomiska hållbarheten utvecklas genom att förslagens struktur ger möjligheter till flera ekonomiskt attraktiva projekt för utveckling av bostäder och verksamheter, där tillgången till stationen och befintlig infrastruktur är viktiga faktorer. Vid stationen och längs utpekade huvudstråk uppstår attraktiva lägen för olika typer av verksamheter som en viktig del av den lokala ekonomin. Strukturen ger rimliga möjligheter att utveckla och underhålla samhällets infrastruktur. Förslaget kräver flera stora investeringar och nya driftkostnader, men bedöms motsvara en hållbar kommunalekonomi med hänsyn till en effektiv markanvändning och ett utvecklat skatteunderlag.

Lokal ekonomi

Möjligheter att utveckla hållbarheten

- Kundunderlaget väntas utvecklas i stor omfattning genom utvecklingen av flera nya bebyggelseområden, vilket ger många nya invånare. Genomströmningen av besökare från andra kommunalar väntas också öka på huvudstråken, vid stationen, Pilstugetorget och en del strategiska lägen. Detta skapar fler attraktiva lägen för lokaler med publika verksamheter.

- Förslaget ger förutsättningar för fler verksamheter som är beroende av kollektivtrafiknära läge för sin etablering, till exempel kontorsverksamheter.
- Området kring Åkers Runö station väntas få särskilt betydande utveckling med fler människor som besöker stationen och omgivande skolor. Platsen blir därmed särskilt attraktiv för andra publika verksamheter.
- Pilstugetorget föreslås i programmet att utvecklas som en mer funktionsblandad stadsdel som är bättre integrerad med omgivande stadsdelar. Förslaget innebär förutsättningar att ge programområdet en större variation av lokaler och verksamheter, med större inslag av publika verksamheter och kontor, som komplement till dagens storskaliga handel och lokaler med verkstadsinriktning och utbildning. En sådan utveckling kan bidra positivt till en mer levande stadsdel med fler och mer varierade verksamheter.
- Nuvarande verksamheter längs Rallarvägen utgörs idag av befintliga lokaler, vilket ger möjligheter för verksamheter med sämre kraft till investeringar att etablera sig då lokaler blir lediga. Befintliga lokaler kan också eventuellt användas mer effektivt till lägre kostnader än nybyggnad.
- Förslaget kräver flera stora investeringar, men utnyttjar och bygger samtidigt vidare på befintlig infrastruktur. Driftkostnader kommer att öka för en betydande utveckling av ny allmän plats och för flera kommunala anläggningar. Programförslaget utgår dock från en effektiv markanvändning med relativt låga investeringar och driftkostnader i relation till antalet nya invånare och det utvecklade skatteunderlaget.

Risker för begränsningar av hållbarheten

- De viktigaste rörelsestråken, med flera potentiellt bra strategiska lägen för verksamheter, begränsas av utmaningar att utveckla dessa på ett sammanhängande sätt till trygga och attraktiva stråk för fotgängare och cyklister. Kopplingen till omgivande stadsdelar har idag samma typ av begränsningar, där förslaget medför vissa förbättringar. Sammantaget begränsas möjligheterna att dra nytta av underlaget invånare och besökare, eftersom de inte väntas röra sig över hela programområdet utan mera röra sig och ”vara kunder” lokalt.
- Stationsområdet väntas bli en stark mötesplats där det uppstår lägen för nya publika verksamheter, vilket dock begränsas av den fragmenterade strukturen och en begränsad täthet (sett till läget som regional spårstation).
- Möjligheterna att utveckla Pilstugetorget med småskaliga verksamheter rymmer svårigheten att detta behöver ske i konkurrens med dagens storskaliga verksamheter och bilburna kunder som inte söker småskalig handel.
- Med förslaget ökar sannolikt trycket på marken längs Rallarvägen, inte minst i delar som på sikt tillåts omvandling med inslag av bostäder. Förslaget innehåller uppmaningar att fortsatt gynna sådana verksamheter som är beroende av kollektivtrafiknära eller centrumnära lägen, vilket begränsar negativa effekter av en väntad omvandling.

Sociala tillgångar

Möjligheter att utveckla hållbarheten

- Programområdet kommer att erbjuda en stor variation av bostäder, en variation som skapar möjlighet för människor i olika livssituationer att bosätta sig, samt relativt goda möjligheter att flytta inom området och bo kvar vid förändrad livssituation. Förslaget ger därmed förutsättningar för en viss variation av invånare, vilket teoretiskt ger möjligheter till en större gemensam tillgång till erfarenheter och nätverk.

- Förslaget rymmer möjligheter till möten mellan olika grupper av människor, eftersom det finns flera goda mötesplatser i programområdet och för att det också kan finnas en mångfald av grupper i området, inte minst genom besökare från utanför programområdet, till större målpunkter som friluftsområden, stationen, handelsplatserna, multiarenan etcetera.
- Ett stort antal verkssamma som arbetar i verksamheterna bidrar till en ökad variation av möjligheter till erfarenhetsutbyte och nätverk, där många entreprenörer och anställda väntas komma från andra kommuner eller kommuner.
- De relativt tydligt avgränsade stadsdelarna lägger grunden till lokal platsgemenskap med lokalt engagemang i de olika delområdena, vilket i sig är en tillgång lokalt, men som också kan bidra till ett brett engagemang i kommunen.
- Programmet begränsar inte möjligheterna att åstadkomma allmänna platser med jämställda förutsättningar till aktiviteter och med trygg rörlighet på de flesta viktiga stråk.
- Programmet ger möjligheter till ett jämställt transportsystem, även om det finns utmaningar att låta gång-, cykel- och kollektivtrafik tävla med det mindre jämställda systemet för biltrafik.

Risker för begränsningar av hållbarheten

- Förslaget domineras av ny bebyggelse som normalt brukar ge relativt höga kostnader för boendet. Detta riskerar att likrikta gruppen av invånare.
- Förslaget väntas ge plats för flera starka mötesplatser, vilket främjar möten som kan lägga grund för erfarenhetsutbyte och nätverksbyggande. Sambandet mellan de olika stadsdelarna väntas dock vara bristfälligt. Planerade aktiviteter väntas dominera bland mänskliga möten medan slumpmässiga möten, som är viktiga ur social synvinkel, väntas bli färre (även om platser som stationsområdet, stadsdelsparken och på sikt Pilstugetorget kan rymma sådana).

Långsiktig resursförvaltning

Möjligheter att utveckla hållbarheten

- Förslaget möjliggör en rimlig täthet för en hållbar utveckling av vatten- och avloppsnät, fjärrvärmenät, gatunät, elnät etcetera.
- Skolorna är föreslagna i kollektivtrafknära lägen, vilket gör att de praktiska upptagningsområdena inte direkt begränsas till närområdet. Detta gör skolverksamheten mer hållbar över tid. De goda lägena gör också skolorna mer lämpade för adderade funktioner, till exempel fritidsaktiviteter kvällstid.
- Med förslagets inriktning på god tillgänglighet till service och kollektivtrafik på trygga gator, ges förutsättningar att begränsa ytor för bil utöver gatorna, såsom parkering, vändplatser, små angöringsvägar, etcetera. En större andel av bilens trafikytor kan vara till nytta också för andra trafikslag, vilket minskar underhållskostnaderna totalt.
- Förslaget bygger på möjligheterna att integrera naturliga ekosystemtjänster i bebyggelsestrukturen, till exempel ytor för dagvatten- och skyfallshantering eller grönska för temperaturreglering och luftrening. Detta minskar behovet av dyrare konstruerade tekniska lösningarna för till exempel skyfallshantering eller temperaturreglering. De största anläggningarna för dagvattenhantering utgörs dock av planerade dagvattendammar som är förknippade med anläggnings- och driftskostnader (men ändå billigare än rent mekaniska anläggningar).
- Förslaget pekar i huvudsak ut en inriktning mot en effektiv markanvändning där tydliga kvarter och gator ger tydliga gränser åt allmän plats, gemensamma ytor och privat mark. Detta ökar sannolikheten för att människor kan tyda hur mark kan användas, vilket bedöms kunna öka nyttjandet av allmän plats. Samtidigt ges kvaliteter åt den gemensamma och privata marken.

Risker för begränsningar av hållbarheten

- Vissa befintliga eller planerade områden är avknoppade från gatuväven och avrundas utåt med säckgator. Isolerade och avknoppade områden medger en sämre gemensam ekonomi vad gäller utveckling av gatunät, vatten- och avloppsnät, fjärrvärme, etcetera. De är dessutom kostsamma att försörja med kollektivtrafik om det ens är möjligt. De bedöms också bli kostsamma att förse med olika typer av servicetransporter. Huvuddelen av förslagets planerade områden bygger dock inte på denna princip.
- Förslaget innebär att naturmark och grönytor, samt i viss mån mark för jordbruk, tas i anspråk för bebyggelse. Med mer hårdgjorda, bebyggda, ytor och mindre andel grönytor, minskar marginalerna vad gäller behovet av ekosystemtjänster. Detta gäller inte minst ytor för skyfallshantering, dagvattenrening och temperaturutjämning. Samtidigt ökar kraven på en god planering för integrerade ekosystemtjänster.
- Viss bebyggelse planeras på jordbruksmark som idag används för jordbruksändamål. Jordbruksmark är en ändlig resurs, vilket innebär att byggandet på jordbruksmark inte kan ske utan mycket starka skäl. Bebyggelse på jordbruksmark regleras också genom Miljöbalken och kommunen har egna förtydliganden vad gäller bebyggelse på jordbruksmark i sin jordbruksmarksstrategi.

Investeringsvilja och projektekonomi

Möjligheter att utveckla hållbarheten

- Förslaget kommer på ett tydligt sätt att ge möjligheter till nya projekt för bostadsutveckling i attraktiva lägen, vilket innebär attraktiva projekt. Programområdets bebyggelse kommer att ha god tillgång till kollektivtrafik, inte minst spårbunden trafik. Tillgången till service och aktiviteter inom bra avstånd för promenad och cykel (15-minutersstad, hög walkability) bidrar till attraktiviteten. Snabb tillgång till det regionala vägnätet ger högt värde i dagsläget.

- Hög tillgång till skolor och förskolor som nås med gång och cykel bidrar också till goda förutsättningar att utveckla bostäder, eller investera i skolverksamhet.
- Förslaget utvecklar områdets attraktivitet för verksamhetsetablering, dels vad gäller lokaler för handel och publika verksamheter, dels vad gäller kontorsverksamheter med krav på tillgång till spårstation. Förutsättningen för olika skolor och utbildningsverksamheter bedöms också vara god.
- Programområdet rymmer relativt få investeringströsklar, eftersom ny bebyggelse i hög grad kan koppla till befintlig infrastruktur. Till undantagen hör de nya övergångar eller undergångar som behövs över järnvägen och väg 276, den nya cykelförbindelsen längs järnvägen mot centrum samt de anläggningar med dammar som behövs för skyfalls- och dagvattenhantering. Lokalt förekommer kostnader för marksanering och hantering av kvicklera och sulfidlera.

Risker för begränsningar av hållbarheten

- De mest strategiska platserna och stråken ges en relativt begränsad täthet och begränsade möjligheter till lokaler i bottenvåningarna, även om utvecklingen väntas bli påtagligt positiv. Precis som i många andra utvecklingsprojekt blir det en stor utmaning att reservera tillräckligt med lokalyta för verksamheter i de goda lägen som programmet erbjuder, liksom att i senare skede få dessa aktiva.
- Kopplingen till Åkersberga C och andra angränsande kommunalar med promenad och cykel är inom förslaget bristfällig. Tillgängligheten föreslås utvecklas med regionalt cykelstråk längs järnvägen, samt med kopplingar över eller under väg 276 vid Pilstugetorget. Gena, trygga och lättorienterade stråk genom attraktiva miljöer kommer dock länge att förbli få, vilket minskar tillgängligheten bland annat till Åkersberga centrum. Detta begränsar områdets attraktivitet för vissa projekt.

- Förslaget innebär att nuvarande verksamhetsområden längs Rallarvägen får ett nytt läge med hög attraktivitet för bostadsutveckling och eventuellt andra typer av verksamheter än de nuvarande. Det finns en risk att en del verksamheter då kan behöva flytta. Under genomförandet efterfrågar programförslaget ett långsiktigt arbete som kan styra omvandlingen så att verksamheter med behov av kollektivtrafiknära och centrumnära läge kan gynnas, liksom verksamheter som kan samsas med bostäder längs Rallarvägen samt gärna verksamheter med många lokala arbetstillfällen (i motsats till exempelvis logistiklager).
- Det finns en risk att efterfrågan på etablering av externhandel ökar med förslaget, eftersom dessa lägen kommer att bli mer attraktiva än idag. Förslaget innehåller därför förslag till ett arbete som grundar sig på dialog med markägare och verksamma, för att hitta möjligheter att långsiktigt komplettera externhandeln med mindre verksamheter och bostäder, samt att utveckla tillgängligheten för gång-, cykel- och kollektivtrafik (främst Pilstugetorget).

HållbarhetskONSEKVENSER I FÖRHÅLLANDE TILL kommunens hållbarhetsmål

Programmet för Åkers Runö har arbetat mot mål som har präglats av olika strategiska dokument för kommunens utveckling. De överordnade dokumenten som styr kommunens hållbara utveckling är de olika delarna i kommunens hållbarhetsprogram. Där ingår idag Miljö- och klimatprogram 2030 (ekologisk hållbarhet) och Trygghet och hälsa genom livet - program för social hållbarhet och folkhälsa 2030.

Planprogrammets mål	Kopplar till följande av kommunens övergripande mål för miljömässig hållbarhet	Kopplar till följande av kommunens övergripande mål för social hållbarhet och folkhälsa
Åkers Runö är en attraktiv funktionsblandad stadsdel med god arkitektur och inbjudande mötesplatser.	3. God bebyggd miljö	1. Demokrati och delaktighet 3. Goda livsmiljöer 4. Arbete och sysselsättning 5. Goda levnadsvanor och meningsfull fritid
Åkers Runö är en sammanhängande stadsdel med tydliga och trygga kopplingar till omkringliggande områden.	1. Begränsad klimatpåverkan 3. God bebyggd miljö	1. Demokrati och delaktighet 3. Goda livsmiljöer 4. Arbete och sysselsättning 5. Goda levnadsvanor och meningsfull fritid
Åkers Runö är en stadsdel som skapar förutsättningar för ett hållbart resande	1. Begränsad klimatpåverkan	5. Goda levnadsvanor och meningsfull fritid
Åkers Runö utvecklar och förvaltar områdets ekosystemtjänster samt höga natur- och kulturvärden.	2. Ett rikt växt- och djurliv 4. Rent vatten	3. Goda livsmiljöer
Åkers Runö har god tillgång till grönområden, rekreation och idrottsmöjligheter.	3. God bebyggd miljö 2. Ett rikt växt- och djurliv	3. Goda livsmiljöer 5. Goda levnadsvanor och meningsfull fritid

Figur 3. Tabell över hur programmets mål kopplar till kommunens övergripande mål för miljömässig hållbarhet och övergripande mål för social hållbarhet.

Hållbarhetskonsekvenser i förhållande till miljö- och klimatmål

Miljö- och klimatprogram 2030 antogs av Kommunfullmäktige 2022 och är styrande för Österåker kommuns miljöarbete. Programförslaget bedöms vara väl avvägt vad gäller möjligheterna att bidra till att de fem målen i programmet uppfylls. Nedan bedöms planprogrammets påverkan på de viktigaste delmålen.

Begränsad klimatpåverkan

Förslaget har starkt fokus på att utveckla en struktur som ska gynna hållbara resval, med bebyggelse i kollektivnära läge och en struktur för gång- och cykel, vilket väntas begränsa transportsektorns utsläpp av klimatgaser. Förslaget ger också goda möjligheter till uppvärmning med fjärrvärme och andra effektiva system. Programmets skogsmark bevaras huvudsakligen enligt förslaget och våtmarker bevaras eller nyanläggs, åtgärder som stärker de befintliga kolsänkorna i programområdet.

Ett rikt växt- och djurliv

Programförslaget bidrar till ett bevarande av de mest värdefulla områdena för biologisk mångfald i Björnungsskogen och Pilängskullen. Spridningssamband kommer att påverkas negativt genom ny bebyggelse och nya och mer trafikerade vägar, men planprogrammet innehåller förslag till en grönstruktur som i någon mån kan bidra med nya samband. Anläggande av nya dammar på flera håll inom programområdet väntas gynna delar av den biologiska mångfalden.

God bebyggd miljö

Programförslagets struktur med sammanhållen bebyggelse och gatunät och integrerad grönstruktur bedöms ge förutsättningar för en god bebyggd miljö.

En väl genomtänkt grönstruktur, med god tillgång till rekreationsområden och idrott, bidrar till god hälsa och välbefinnande. En god tillgänglighet till samhällsservice, kollektivtrafik och aktiviteter ligger i fokus. Tillgången till attraktiva bostäder och boendemiljöer utvecklas. Ett stort antal invånare och besökare, där många rör sig till fots och med cykel, bidrar till möjligheterna att utveckla attraktivitet och lokala publika verksamheter. God koppling till stationen ger bra möjligheter att etablera verksamheter.

Planeringen gör intrång i befintligt kulturlandskap och tar grönytor i anspråk, men i en avvägning där de mest värdefulla områdena för kulturmiljö och biologisk mångfald tas tillvara.

Förslagets grönstruktur ger möjligheter att ta hand om skyfall och hantera skred och andra klimatrelaterade risker.

Rent vatten

Programförslaget är utformat för att ge utrymme för storskaliga lösningar för dagvattenhantering, vilket krävs för att inte försämra möjligheterna att uppnå god ekologisk status i programområdets recipient Trälhavet. All ny bebyggelse kommer att kopplas till kommunens nya reningsverk med hög reningseffekt.

Cirkulär ekonomi

Förslaget är utformat med en huvudsakligen sammanhållen bebyggelse med till stor del sammanhållet gatunät, vilket möjliggör goda lösningar för hushållsnära insamling av avfall. Möjligheterna att utveckla effektiva nät för avlopp blir goda. Programmet ger förutsättningar för en effektiv masshantering.

Hållbarhetskonsekvenser i förhållande till sociala mål

Kommunen antog 2024 ett program för social hållbarhet och folkhälsa, kallat ”Trygghet och hälsa genom livet”. Programförslaget för Åkers Runö har på ett tydligt sätt tagit hänsyn till möjligheterna att med fysisk planering kunna främja de olika målområdena.

Ett Österåker för demokrati och delaktighet

Förslaget ger förutsättningar för en relativt jämlik och jämställd tillgång till samhällets platser och möjligheter, bland annat för att enkla transportmedel som promenad, cykel och kollektivtrafik prioriteras. Den föreslagna formen av bebyggelse, med avgränsade kvarter och tydliga gårdar för gemenskap, samt tydligt attraktiva allmänna platser att mötas på, ger goda förutsättningar för människor att lära känna varandra i såväl mindre grupper som i bredare kretsar. Förslagets möjligheter att utveckla stärkt demokrati och delaktighet begränsas i viss mån av att de olika delområdena inte är fullt sammanhängande med stadsbebyggelse, vilket kan begränsa rörelse och möten.

Ett Österåker för livslångt lärande

Områdets skolor, förskolor och idrottsytor är placerade i centrala lägen med god koppling till kollektivtrafik, vilket gör det lätt för barn och elever att nå skolan och ta sig hem. Den centrala placeringen stärker också möjligheterna att rekrytera personal med god kompetens. Skolor och förskolor är också planerade med kopplingar till grönstrukturen och närnatur, vilket underlättar för pedagogiska studier och aktiviteter.

Ett Österåker för goda livsmiljöer

Förslaget är till sin struktur inkluderande och utformat för att ge invånare och besökare god tillgång till områdets service, målpunkter och aktiviteter. Ett väl sammanhållet gatunät och grönstruktur, där det är tryggt att röra sig, lätt att orientera sig och nära till målpunkter, är en god förutsättning för upplevd trivsel och trygghet. Viktiga mötesplatser och offentliga mötesplatser är planerade för att vara tillgängliga, trygga och attraktiva. En väl genomtänkt grönstruktur ger invånare och besökare god tillgång till grönområden och olika kulturmiljöer. Idrottsanläggningar ges utrymme i programmet. Tillgången till attraktiva bostäder och boendemiljöer utvecklas.

Mål för arbete och sysselsättning

Det föreslagna programförslaget har ett tydligt fokus på att utveckla attraktiva lägen för verksamheter av olika slag, främst genom att göra stråk och platser attraktiva och välbesökta med hög genomströmning. Strukturen ger också utrymme för ett stort antal verksamheter i kollektivtrafiknära lägen, vilket är eftersökt av många verksamhetsutövare. Planprogrammet pekar också på möjligheterna att komplettera handelsområdet vid Pilstugetorget med fler och andra typer av verksamheter och möjligheten att vidareutveckla verksamheter intill Rallarvägen. Med omvandlingen av Rallarvägen, på längre sikt, finns risk att vissa verksamheter försvinner till förmån för bostäder, en utveckling som behöver följas noga.

Ett Österåker för goda levnadsvanor och meningsfull fritid

Förslagets inriktning möjliggör att en stor del av invånarna förväntas kunna röra sig till fots eller med cykel för att nå vardagliga målpunkter eller fritidsaktiviteter. Planprogrammet ger också goda förutsättningar för ett aktivt friluftsliv genom att tillgängliggöra rekreativa miljöer och ge utrymme för fler idrottsfunktioner med mera, vilket bidrar till målet. Detta väntas få positiva effekter på människors hälsa. Strukturen medger också möjligheter att enkelt nå samhällets service, målpunkter och aktiviteter, vilket ökar möjligheterna att delta i olika gemensamma aktiviteter. Programförslaget ger också riktlinjer för en bebyggelse som präglas av tydligt avgränsade kvarter med goda utrymmen för gemensamma gårdar som ger en bra grund för utvecklad gemenskap på kvartersnivå. Med attraktiva och tillgängliga allmänna platser öppnas möjligheter att delta i andra gemenskaper. Det som i viss mån begränsar förslagets hållbarhet är att programområdets stadsdelar inte alltid är tydligt sammanlänkade med sammanhållen stadsbygd, vilket eventuellt kan minska socialt utbyte mellan programområdets delområden.

Planprogram för Åkers Runö
Österåkers kommun, Samhällsbyggnadsförvaltningen
Dnr KS 2020/0040